

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Hogyan integráljuk a szociális dimenziót a gazdasági partnerségi megállapodásokkal kapcsolatos tárgyalásokba?”

(2006/C 65/15)

Az Európai Bizottság Loyola de PALACIO biztos 2004. július 2-án kelt levelével, az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikkében foglaltaknak megfelelően felkérte az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságot, hogy készítsen véleményt a következő tárgyban: „Hogyan integráljuk a szociális dimenziót a gazdasági partnerségi megállapodásokkal kapcsolatos tárgyalásokba?”

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Külkapcsolatok” szekció véleményét 2005. november 10-én elfogadta. (Előadó: Antonello PEZZINI, társelőadó: Gérard DANTIN).

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2005. december 14–15-én tartott 422. plenáris ülésén (a december 14-i ülésnapon) 125 szavazattal 2 ellenében, 7 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Bevezetés

1.1 A vélemény háttere

1.1.1 Jelen véleményt Loyola de Palacio biztos kérésére készítjük el. A biztos asszony az EGSZB-hez címzett, 2004. július 2-i keltezésű levelében hangoztatja, hogy „az Európai Bizottság nagyra értékeli az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság aktív szerepét az AKCS-országok és az Európai Unió nem állami szervezetei között zajló párbeszéd előmozdításában”, majd felkéri az EGSZB-t, hogy készítsen „feltáró véleményt arról, hogyan vehetők figyelembe a szociális szempontok a gazdasági partnerségi megállapodásokról szóló tárgyalások során, különös tekintettel a foglalkoztatásra, a munkavédelmi szabályokra, a szociális biztonságra és a nemek közötti esélyegyenlőséggel kapcsolatos kérdésekre.”

1.1.2 A Cotonoui Megállapodás 37. cikke által szabályozott gazdasági partnerségi megállapodásokkal kapcsolatos tárgyalásokat 2007. december 31-ig le kell zárni. A megállapodások célja „az AKCS-államok zökkenőmentes és fokozatos integrálása a világ gazdaságba, kellő tekintettel politikai döntéseikre és fejlesztési prioritásaikra, előmozdítva ezáltal a fenntartható fejlődést, és hozzájárulva a szegénység felszámolásához az AKCS-országokban” (34. cikk, (1) bekezdés). Altalánosabb értelemben e megállapodások a Cotonoui Megállapodás (1. cím) 19–27. cikkében foglalt „fejlesztési stratégia” végrehajtásának részei.

1.1.3 Az Európai Bizottságnak az EGSZB-hez intézett kérelme a Cotonoui Megállapodás I. címén, valamint 37. cikkén alapul, amely meghatározza jelen feltáró vélemény kereteit.

1.2 Ez a felkérés jelzi, hogy mekkora fontosságot tulajdonít az Európai Bizottság a szociális dimenzió bevonásának a gazdasági partnerségi megállapodásokkal kapcsolatos tárgyalásokba.

1.2.1 Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság ezen elkötelezettségét.

1.2.2 Valójában nem lehetséges optimális gazdasági fejlődés, ha az nem párosul szociális fejlődéssel. Ezen koncepcióknak párhuzamosan kell működniük, ha teljes mértékben ki akarjuk bontakoztatni a gazdasági előrehaladást és ezáltal javítani az életkörülményeket és az emberek jólétét.

1.2.3 Egyébként a gazdasági partnerségi megállapodások megvalósítása elkerülhetetlenül magával hozza a szükséges strukturális reformokat, és radikálisan megváltoztatja az emberek mai életformáját az AKCS-országokban. A strukturális reformoknak – amelyek gyakran döntő hatással vannak az emberek életére – szociális előrelépésekkel kell párosulniuk, ellenkező esetben a gazdasági partnerségi megállapodások elutasításba ütközhetnek a lakosság részéről.

1.2.4 E tekintetben alapvető jelentőségű a civil társadalom bevonása a gazdasági partnerségi megállapodások folyamatának különböző szakaszaiba.

1.3 A **Cotonoui Megállapodás** a kereskedelmi akadályok fokozatos leépítését irányozza elő, ugyanakkor úgy ítéli meg, hogy a tárgyalások időszaka hasznos a köz- és a magánszféra kapacitásainak kiépítéséhez.

1.3.1 A gazdasági partnerségi megállapodások fő célkitűzései – a Cotonoui Megállapodás megvalósításának aspektusai – a következők: a szegénység leküzdése, fenntartható fejlődés, a nők tényleges részvétele, a nem állami szereplők részvétele, a közkiadások kielégítő szintjének biztosítása a szociális területen. ⁽¹⁾

1.3.2 A Cotonoui Megállapodás előírja, hogy a gazdasági partnerségi megállapodások foglalják magukba az ágazatok széles körét: a versenypolitikát ⁽²⁾, a szellemi tulajdonnal kapcsolatos jogokat ⁽³⁾, az egészségügyi és a növény-egészségügyi intézkedéseket ⁽⁴⁾, a kereskedelmi és környezetvédelmi megfontolásokat ⁽⁵⁾, a kereskedelmi és munkavédelmi szabályokat ⁽⁶⁾, a fogyasztóvédelmet ⁽⁷⁾, az élelmiszerbiztonságot ⁽⁸⁾ és a beruházásokat ⁽⁹⁾.

⁽¹⁾ Cotonoui Megállapodás, 25. cikk

⁽²⁾ Az Addis Abeba-i paritásos parlamenti közgyűlés határozata, Q) preambulumbekkezdés (3643/04 final).

⁽³⁾ Cotonoui Megállapodás, 46. cikk

⁽⁴⁾ Uo. 48. cikk, amely a WTO egyezményeiben foglaltakon alapul.

⁽⁵⁾ Uo., 49. cikk

⁽⁶⁾ Uo., 50. cikk

⁽⁷⁾ Uo., 51. cikk

⁽⁸⁾ Uo., 54. cikk

⁽⁹⁾ Uo., 75. cikk

1.4 A **gazdasági partnerségi megállapodások** – amelyek kerete több aspektust (lásd a II. mellékletet) foglal magában – kölcsönösségen nyugvó szabadkereskedelmi megállapodásokként érvényesek, amelyeket az Európai Unió és az AKCS-országok, illetve AKCS-régiók között bilaterális alapon kell megtárgyalni. E tekintetben utalni kell arra az alapelvre, hogy a gazdasági partnerségi megállapodásoknak összhangban kell lenniük a WTO-szabályokkal.

1.4.1 Az AKCS-országok és az Európai Unió ezért megvannak győződve arról, hogy a WTO égisze alatt kiegyensúlyozott és igazságos multilaterális kereskedelmi rendszert kell létrehozni, amely a kereskedelem és a fejlesztés közötti nyilvánvaló összefüggésen alapul, és tartalmazza a fejlődő országok – mindenekelőtt a legkevésbé fejlett országok és a kis szigetállamok – ténylegesen differenciált kezelését; végezetül, átláthatóság és az érintetteknek a döntéshozatali folyamatba való sikeres bevonása jellemzi.

1.5 Az eddigi **tárgyalások** során (lásd a II. mellékletet) néhány súlyos ellentét került felszínre az AKCS-országok és az Európai Unió között, ahogyan ezt az AKCS–EU paritásos parlamenti közgyűlés is hangsúlyozta.

1.5.1 Nem feledkezhetünk meg arról, hogy a külföldi adósságállomány sok AKCS-ország számára a gazdasági és szociális fejlődés leküzdhetetlen akadályát képezi⁽¹⁰⁾. Ez egyébként az egyik oka annak, hogy a gazdasági partnerségi megállapodásokkal kapcsolatos tárgyalások első szakasza – az AKCS-országok reményeitől eltérően – nem végződött kötelező érvényű keretegyezmény kidolgozásával.

2. Általános megjegyzések

2.1 Számos AKCS-ország – különösen a dél-afrikai országok – úgy vélik, hogy a regionális integráció kezdetén a bevételek csökkenése várható, mindenekelőtt a vámok csökkenése következtében. Úgy tűnik tehát, hogy ebben a szakaszban nagyobb pénzügyi kötelezettségvállalásra van szükség a különböző hozzájárulási szintek alapján. Ezenkívül, mivel a vámbevételek számos AKCS-országban nagy mértékben hozzájárulnak az állami bevételekhez, helyettesítésükre mihamarabb adórendszereket kell kiépíteni. A hatékony adórendszerek kiépítéséhez ezeknek az országoknak segítségre van szükségük. Ezenkívül az AKCS-országok csak csekély előrehaladást értek el a regionális kereskedelmi együttműködés konkrét formáinak megvalósítását illetően. A fennálló vagy a megkötés előtt álló egyezmények – túl azon, hogy néhány régióra korlátozódnak – általában nem

érték el a regionális kereskedelem növelésének célját. Valójában kevés jelenlegi integrációs terület rendelkezik jelentős régióbeli kereskedelmi kapcsolatokkal.

2.1.1 Jelenleg a tárgyalások mind a hat regionális csoportban hosszúnak és bonyolultnak ígérkeznek. A tervezett 2007-es határidő bizonyosan nem lesz tartható. Hosszabb átmeneti időszakokra lehet számítani, amely jóval túlnyúlik majd a 2008-as éven. A legnagyobb nehézségek Dél- és Kelet-Afrikában tapasztalhatók. Az afrikai államok sokkal nagyobb érdeklődést tanúsítanak az infrastruktúrával összefüggő problémák (utak, kórházak, képzési létesítmények, mezőgazdasági fejlesztés stb.) iránt, mint a civil társadalom aspektusaival kapcsolatos problémák iránt⁽¹¹⁾.

2.1.2 Minden egyes régió rendelkezik a kereskedelmi tárgyalásokat folyamatosan figyelemmel kísérő munkacsoporttal⁽¹²⁾. A munkacsoportok kötelesek a civil társadalom reprezentatív szervezeteivel konzultálni, hogy megismerjék azok helyzetelemzését és a szociális aspektusokkal, valamint általában a fejlesztéssel összefüggő problémák összességével kapcsolatos javaslataikat. E célból a civil társadalom képviselőinek regionális alapon kell szerveződniük, és állásponthozatukat testületileg kell kialakítaniuk. Az Európai Uniónak pénzügyi és szakértői szinten egyaránt hozzá kell járulnia ezen kezdeményezés gyakorlati végrehajtásához.

2.1.3 Az EGSZB már hitet tett a civil társadalom erőteljes bevonása mellett⁽¹³⁾, tekintettel arra is, hogy a Cotonoui Megállapodásban a nem állami szereplők részvételére vonatkozó rendelkezések több mint harminc cikkben, a zárónyilatkozatban, továbbá a végrehajtási és igazgatási eljárásokról szóló IV. mellékletben egyaránt megtalálhatók. Ez a megközelítés a legjobban az „Alapelvek” című részben (2. cikk), valamint a teljes egészében a „Partnerség szereplőiről” szóló 2. fejezetben jut kifejezésre.

2.1.4 Az EGSZB fontosnak tartja az Európában – különösen az 1. célkitűzésbe tartozó régiókban – a strukturális alapok felhasználása során⁽¹⁴⁾ gyűjtött tapasztalatok kiterjesztését az AKCS-régiókra.

2.2 **A civil társadalom** részvétele a gazdasági partnerségi megállapodások végrehajtásában ezen megállapodások eredményességének egyik alapvető feltétele.

2.2.1 A Cotonoui Megállapodás 6. cikke a „nem állami szereplőket” a következőképpen határozza meg: a magán-szektor, a gazdasági és szociális partnerek, beleértve a szakszervezeteket, a civil társadalom annak valamennyi formájában, a nemzeti sajátosságokkal összhangban⁽¹⁵⁾.

⁽¹¹⁾ Az Európai Bizottság tisztviselőivel lezajlott találkozók során kifejezett értékelés.

⁽¹²⁾ A munkacsoportok (*task force*-ok) az egyes államok, valamint az Európai Bizottság delegált képviselőiből állnak.

⁽¹³⁾ Lásd többek között a véleményt (előadó: PEZZINI), valamint a CESE 521/2002. sz. véleményt (előadó: BAEZA SANJUAN).

⁽¹⁴⁾ A vertikális partnerséghez járul a horizontális partnerség, amely előírja a civil társadalom kötelező részvételét a regionális cselekvési tervek kidolgozásában és megvalósításában.

⁽¹⁵⁾ Az Európai Bizottság (Fejlesztési Főigazgatóság) dokumentumai – a munkavállalókon és a munkáltatókon túl – a következőképpen határozzák meg az egyes kategóriákat: emberi jogi szervezetek, bázisszervezetek, nőszervezetek, ifjúsági szervezetek, gyermekvédelmi szervezetek, az őshonos lakosság képviselői, környezetvédelmi szervezetek, mezőgazdasági szervezetek, fogyasztóvédelmi szervezetek, vallási szervezetek képviselői, NGO-k, kulturális és a médiával foglalkozó szervezetek.

⁽¹⁰⁾ Cotonoui Megállapodás, 45. cikk

2.2.2 A civil társadalomra való utalás nagyon gyakori az egyezmény egészében ⁽¹⁶⁾; a 4. cikk meghatározza, hogy milyen módon kerüljön sor a civil társadalom bevonására ⁽¹⁷⁾.

2.2.3 A legtöbb AKCS-országban a civil társadalom kevésbé szervezett. Következésképp a gazdasági partnerségi megállapodásokkal kapcsolatos tárgyalás alkalmat kínál a civil társadalom szervezettségének, egyben javaslattevő képességének javítására. Csak ilyen módon játszhat ugyanis vezető szerepet az elfogadott iránymutatások végrehajtása során, és járulhat hozzá a növekedés előmozdításához a versenyképesség növelése és a szociális aspektusok javítása révén.

2.2.4 Ezzel kapcsolatban meg kell határozni néhány kötelező érvényű és valamennyi AKCS-országra érvényes kritériumot, amelyek a világgazdaságba való ésszerű integráción túl magukban foglalják a **kereskedelem fejlesztését, a kapcsolódó szociális jogokkal együtt, a szegénység csökkentését és a munkavállalók jogainak tiszteletben tartását** ⁽¹⁸⁾. A regionális tárgyalásoknak ezen kritériumokon kellene alapulniuk.

2.2.5 Ki kell emelni, hogy a foglalkoztatásra, a szociális biztonságra és a nemek közötti esélyegyenlőséggel kapcsolatos kérdésre vonatkozó számos szempont – így például a kereskedelem fejlesztése és a munkavédelmi szabályok közötti szoros kapcsolat is – a gazdasági partnerségi megállapodásokkal kapcsolatban az Európai Bizottságra ruházott **tárgyalási mandátumnak** csupán a preambulumban szerepel, és ott is meglehetősen általános értelemben.

2.2.6 Az Európai Bizottság által készített dokumentumok az EU és a különböző AKCS-régiók közötti tárgyalások első szakaszának eredményei, és nem tárgyalják kellő alaposítással a szociális tematikák fejlődését és a nemek közötti esélyegyenlőség problémáit.

2.2.7 Ez ellentétben áll azzal az elvvel, amely szerint a gazdasági partnerségi megállapodások a Cotonoui Megállapodás gazdasági dimenzióját képviselik; tehát a gazdasági partnerségi megállapodásokkal kapcsolatos tárgyalások során is előtérbe kell állítani és támogatni kell az egyezményben világosan kifejezésre juttatott értékeket az emberre vonatkozóan, azok valamennyi dimenzióját tekintve.

2.3 Ahhoz, hogy a gazdasági partnerségi megállapodások szociális területen valós eredményeket hozzanak, a szakmai szervezetek számára a hely és az idő egységét biztosító keret kell létrehozni.

⁽¹⁶⁾ Ld. Különösen a következő cikkeket: 2., 4–7., 8., 9., 10., 15., 17., 19–24., 25., 33., 37., 56., 57., 58., 65., 70., 71., 72., 74–78., 81. A civil társadalomra utal továbbá a partnerségi szereplőkről szóló közös nyilatkozat is (a Záróokmányhoz csatolt 1. Nyilatkozat), valamint a IV. melléklet 4. cikke, és az együttműködési stratégiákról és a tervezési vezérelvekről szóló Összefoglalás.

⁽¹⁷⁾ A civil társadalmi szereplőket folyamatosan tájékoztatni kell, pénzügyi erőforrásokkal kell ellátni őket, és be kell vonni a projektek megvalósításába, valamint jobb szerveződésük elősegítése érdekében kulturális és gazdasági támogatásban részesíteni.

⁽¹⁸⁾ Cotonoui Megállapodás, 50. cikk, valamint az ILO alapvető munkajogi normái.

2.3.1 Ennek a keretnek elő kell mozdítania a valóban részvételi eljárásmodot, amelynek során a gazdasági és szociális szereplők már a kidolgozási szakaszban részt vesznek, hogy mind a tárgyalások során, mind pedig a tartalmi megvalósításkor kielégítő eredményeket lehessen elérni.

2.3.2 Jelenleg a megkezdett tárgyalásokat a felek közötti súlyos és egyre fokozódó egyenlőtlenségek határozzák meg, akár a fejlettség szintjét, akár az életminőséget és a szociális jogokat, akár pedig a kereskedelmet tekintjük, még inkább azonban az önálló javaslattevői, az igazgatási és az ellenőrzési képességet illetően. Ezen egyenlőtlenségek és egyensúlytalanságok rendkívül bonyolulttá és kényessé teszik a gazdasági partnerségi megállapodásokkal kapcsolatos tárgyalásokat. A bonyolultság azonban nem akadályozhatja a szociális szempontoknak a tárgyalásokba való bevonását, akár közvetlen módon, akár mint a választott gazdasági és/vagy kereskedelmi opciók határozottan és világosan azonosított következményeként. A hangsúlyt tehát főként a foglalkoztatásra és a vállalkozói szférára, a munkavédelmi szabályokra, a szociális biztonságra és a nemek közötti esélyegyenlőséggel kapcsolatos kérdésekre kell helyezni ⁽¹⁹⁾.

2.3.3 Regionális szinten néhány ütemterv tartalmazza a civil társadalom bevonását a tárgyalási szakaszokba és a nemzeti szintű, valamint regionális bizottságokba. Azonban még nem ismeretes, hogy a civil társadalom képviselőit milyen szinteken és mennyire kielégítő módon vonják be a partnerségi folyamatba.

2.3.4 Az EGSZB az AKCS-országok társadalmi-gazdasági képviselőivel rendszeresen megrendezésre kerülő találkozóik révén képes értékelni ezen szereplők bevonásának mértékét a folyamatok különböző szakaszaiba.

3. A civil társadalom részvétele

3.1 Az AKCS-országok legnagyobb részében a civil társadalom gyakran kevésbé vagy rosszul szervezett. A gazdasági partnerségi megállapodásról szóló tárgyalások alkalmat kínálnak a civil társadalom szervezettségének, következképp javaslattevő képességének javítására. A civil társadalom csak e feltétel teljesülése esetén játszhat fontos szerepet helyi szinten a kitűzött irányvonalak megvalósításában, valamint – a versenyképesség növelése és a szociális szempontok érvényesítése révén – mozdíthatja elő a növekedést. A civil társadalom szervezettsége, következképp cselekvőképessége nem javítható az Európai Bizottság eltökéltsége és az érintett országok ez irányú szándéka nélkül.

3.1.1 A társadalmi és gazdasági szereplők részvételének rendszeres és folyamatos értékelése a gazdasági partnerségi megállapodások megvalósításának valamennyi szakasza során állandó javulást eredményező folyamatot indíthatna el. Az értékelést az intézményes tárgyalópartnereknek kellene végezniük.

⁽¹⁹⁾ Lásd a HL C 74., 2005.3.23. sz. véleményét (előadó: FLORIO)

3.1.2 A civil társadalom különböző szektorainak megkeresése és bevonása a tárgyalási folyamat egyes szakaszaiba a közös munkát szolgálja és öntené konkrét formába, annak érdekében, hogy a gazdasági partnerségi megállapodások révén és a cotonoui alapelvek értelmében – javítsuk az egész társadalom életminőségét.

A bevált gyakorlatok példáit le kellene fordítani az összes helyi nyelvre, és széles körben terjeszteni.

3.2 A hatékony részvételi eljárás mód alkalmazásához és értékeléséhez – ami elengedhetetlen a civil társadalom által nyújtott hatékony és ambiciózus hozzájáruláshoz – meg kell teremteni annak a feltételeit, hogy a nem állami szereplők összegyűlhessenek, vitázhassanak, célkitűzéseiket közösen meghatározhassák és a gazdasági partnerségi megállapodásokkal kapcsolatos tárgyalásokon azokat előadhassák, követhessék további fejlődésüket és főként biztosíthassák és figyelemmel kísérhessék végrehajtásukat a közösségekben, a városokban és a régiókban, valamint felbecsülhessék azok várható következményeit.

3.2.1 Ezen feltételek teljesüléséhez olyan teret kell teremteni a szakmai szövetségek számára, amely egyidejűleg biztosítja az idő és a hely egységét.

3.2.2 E célból az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a **szociális párbeszéd regionális bizottságainak** létrehozását javasolja (lásd az **AKCS-országok és az Európai Unió gazdasági és szociális csoportjainak 24.**, Brüsszelben megrendezett **találkozájának** zárónyilatkozatát is), amelyek keretében a szakmai szövetségek hozzájárulhatnak a szociális fejlesztésre irányuló programok végrehajtásának és felügyeletének megtervezéséhez és biztosításához.

3.2.3 A társadalmi párbeszéd regionális bizottságainak általában az alábbi illetékességi körökkel kellene rendelkezniük:

- az ILO-egyezmények alkalmazása és az alkalmazás ellenőrzése, különös tekintettel a szociális alapjogokról szóló egyezményekre;
- a tisztességes munka és a szociális fejlődés előmozdítása;
- a gazdasági partnerségi megállapodások és a regionális integráció gazdasági és szociális kihatásai;

3.2.3.1 A regionális bizottságok – esetleg szakértői csoportokkal közösen – az alábbi javaslatok kidolgozására helyezhetnék a hangsúlyt:

- a tisztességes munka előmozdítása, célkitűzések és módszerek; tisztességes munka (javadalmazás, munkafeltételek stb.)
- oktatás;
- szakképzés, továbbképzés;
- szociális védelmi rendelkezések;
- az informális szektorokban tárgyalások révén elért fejlődés;
- nemek közötti esélyegyenlőség
- fenntartható fejlődés, különös tekintettel a környezetre;
- infrastruktúrák és beruházások;

3.2.4 A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet segítséget nyújthatna a szociális párbeszéd regionális bizottságainak létrehozásánál a szervezési és munkamódszer tekintetében, mivel PRODI AF (A szociális párbeszéd előmozdításának regionális programja a frankofón Afrikában) elnevezésű programja révén széleskörű tapasztalatokra tett szert. E tapasztalati tőke segítségével növelni lehetne a bizottság hatékonyságát.

3.2.5 A regionális bizottságok összetételét illetően az Európai Fejlesztési Alap (EFA) eszközeihez való hozzáférésre vonatkozó megfelelő felvételi kritériumokat az AKCS-országok és az Európai Unió Tanácsa közötti megállapodás mintájára lehetne meghatározni.

3.2.6 Amennyiben a már létrehozott homogén régiókban (például a Karib-térségben) léteznek a nem állami szereplők platformjai, fórumai vagy egyéb strukturált csoportosulásai – amelyek létrehozása a nemzeti és regionális indikatív programok kidolgozása nyomán vált szükségessé –, mérlegelni kellene átszervezésüket, hogy megfeleljenek a társadalmi párbeszéd regionális bizottságai célkitűzéseinek.

3.2.7 Teljesítőképességük érdekében a társadalmi párbeszéd regionális bizottságait időről-időre be lehetne vonni a regionális előkészítő munkacsoport tevékenységébe. Ezek szerepe rendkívül fontos, mivel biztosítják, hogy a segélyek tervezésekor figyelembe vegyék az egyes tárgyalási szakaszok során kifejezett igényeket.

3.2.7.1 Ezen bizottságok bevonása lehetővé tenné a szervezett civil társadalom számára, hogy nagyobb súlyra tegyen szert, és figyelemmel kísérhesse a fenntartható fejlődést a tárgyalások keretein belül, valamint a regionális szintű konkrét intézkedések szakaszaiban.

3.2.7.2 Ahogyan az EGSZB már többször utalt rá, az AKCS-országokban a mezőgazdasággal kapcsolatos problémák és a különböző ökológiai szempontok különleges jelentőséggel bírnak; ezeket tehát folyamatosan tekintetbe kell venni a tárgyalás különböző szakaszaiban, és ennek során fel kell használni a helyi ágazati képviselők közvetlen tapasztalatait is.

3.2.7.3 A szociális párbeszéd regionális bizottságai egyre konkrétabb és kezdeményezőbb szerepet játszhatnak, amennyiben – a gazdasági rendelkezésre állás és a szervezés problémáinak tisztázását követően – képesek az AKCS–EU monitoringbizottság teljes értékű partnereiként tevékenykedni és ily módon hasznosíthatják az Európai Szociális és Gazdasági Bizottsággal folytatott tapasztalatcseré eredményeit.

4. A foglalkoztatás fejlesztése

4.1 A tisztességes munka alapvető jelentőségű a szegénység leküzdése szempontjából, mivel:

- jövedelmet – tehát vásárlóerőt, következésképp piacot – teremt,
- megszünteti az egyének vagy csoportok támogatásra való rászorultságát,

– a lakosság számára hozzáférhető javakat és szolgáltatásokat hoz létre a szükségletek kielégítése céljából,

– hozzájárul a közellátások finanszírozásához: oktatás és képzés, nyugdíjak, munkanélküli segély, orvosi ellátás, alapvetően tehát mindaz, amit „szociális biztonságnak” nevezünk.

4.1.1 A foglalkoztatással kapcsolatos politikákat dinamizmussal kell megtölteni, az állami és a magánszféra hozzájárulását össze kell kapcsolni a szociális és szolidáris gazdaság vívmányaival.

4.1.2 A foglalkoztatás fejlesztésére irányuló programok keretében az informális gazdaságokat fokozatosan és konzultatív módon kellene beilleszteni az állami és a magánszektorba, a nemzetközi munkavédelmi szabályok (különösen az alapvető jogok) érvényesülésének elősegítése révén is; a közbeszerzési pályázatokból (beruházások, különböző projektek) származó alapokból részesülő vállalkozásoknak kötelezettséget kell vállalniuk a nemzetközi munkavédelmi szabályok, valamint a környezetvédelmi szabályok (klíma, biodiverzitás, kiotói jegyzőkönyv, erdővédelem stb.) betartására. Mindez részben a vállalkozások társadalmi felelősségének részét képezi.

4.1.3 Ezen programoknak többek között tartalmazniuk kell a szükséges gazdasági, adó- és közigazgatási reformok vezérelveit, a korrupció elleni küzdelmet és az adójóváírások, valamint kifejezetten a kkv-k és a kézműipar számára előírt egyéb szolgáltatások létrehozását.

4.1.4 A partnerség célkitűzései – mint ismertes – a következők: az AKCS-országok gazdasági, kulturális és szociális fejlődésének előmozdítása és felgyorsítása. A végcél a szegénység csökkentése, majd megszüntetése. A gazdasági partnerségi megállapodásoknak gazdagítaniuk kellene a partnerséget, támogatni az egyes országok gazdaságait a nyitásban, mindenekelőtt a Dél/Dél dimenziót tekintve, és a hazai és külföldi vállalkozók számára előnyös és világos szabályokkal nagyobb liberalizációt kellene elérni.

4.1.5 Az AKCS-országoktól nagy erőfeszítést kíván a kulturális és gazdasági nyitás lehetővé tétele, amihez meg kell ragadni a gazdasági partnerségi megállapodásokban rejlő alkalmat; e megállapodások ugyanis lehetővé teszik a valamennyi érdekcsoportot kielégítő és a regionális integrációt egyre jobban elősegítő vámunió létrehozását.

4.2 Sajnos a tárgyalások kezdetén még nem készült az eredeti állapotot felmérő hatástanulmány a foglalkoztatásról, amely lehetővé tette volna az eddigi eredmények jobb értékelését.

4.2.1 Az együttműködés a beruházások és a dinamikus, hatékony és versenyképes fejlődés számára előnyös környezet megteremtéséhez szükséges reformok, illetve gazdasági és intézményi politikák támogatására irányul. Ezzel párhuzamosan különös figyelmet érdemel, hogy a közszférát is erősíteni kell, figyelmet fordítva többek között az oktatásra, az egészségügyre és az általános érdekű szociális szolgáltatásokra, amelyek a magánszférát ösztönözhetik.

4.2.2 Az együttműködés feladata továbbá az alábbiak támogatása:

- az állami és a magánszféra közötti párbeszéd elősegítése,
- a vállalkozói készségek, valamint a gazdasági kultúra fejlesztése,
- az informális tevékenység meghaladása, a jogállamiság tisztelgésében tartásával.

4.2.3 A korábbi megállapodások⁽²⁰⁾ alkalmazásával végrehajtott intézkedések részben sikeresek voltak, azonban nyilvánvalóan nem mindig vezettek a kívánt eredményhez, különösen a magánszféra erősítését és annak a növekedésre és a gazdasági diverzifikációra gyakorolt ösztönző szerepe elősegítését illetően.

4.2.4 A társadalmi-foglalkozási szereplőknek a fejlesztési program kialakításakor behatóan elemezniük kellene a mikro-, kis- és középvállalkozásokra irányuló intézkedések előmozdítása, védelme és támogatása során tapasztalt nehézségeket.

4.3 Az alapvető fejlesztési opciók – különösen Afrikában – a mezőgazdaságon alapulnak. Még hosszú ideig ez marad a fő cselekvési irány, amelyet követve az alábbiakban meghatározható intézkedéseket végre lehet hajtani:

- a hagyományos mezőgazdasági művelés módszereinek és hatékonyságának fejlesztése,
- infrastruktúrák és széleskörű szociális szolgáltatások megvalósítása,
- alacsony léptékű, gyakran a mezőgazdasági-élelmiszeripari ágazathoz kapcsolódó kézműves és vállalkozói tevékenységek fejlesztése.

4.3.1 A mezőgazdasági rendszer fejlődéséhez és megszilárdulásához szükséges, hogy az AKCS-országok és az EU közötti kereskedelem – különösen a következő években – rugalmas szabályokkal működjön, amelyek lehetővé teszik az egészségügyi és a növény-egészségügyi szabályok átvételét, az új kisvállalkozások létrejöttét, megerősödését és diverzifikálódását, mindezt megfelelő védelmi záradékok oltalma alatt.

4.3.2 A mezőgazdasági ágazatban végrehajtott beruházások révén a szükséges idő elteltével meg kell tudni valósítani az alábbiakat:

- élelmiszerbiztonsági szabványokat kifejleszteni tekintettel az exportlehetőségekre,
- javítani a mezőgazdasági piachoz való hozzáférést, a marketingen keresztül is,
- lebontani a bürokratikus akadályokat és javítani a logisztikát,
- előmozdítani a képzést a szolgáltatási és a kutatási ágazatban,

⁽²⁰⁾ A Római Szerződés társulásról szóló rendelkezései (131. cikk), Yaoundé I és II, Lomé I, II, III, IV és IVa.

- fejleszteni a mezőgazdasági és a szövetkezeti hitelintézeteket,
- konkrét és széleskörű konszenzuson nyugvó szabályokat elfogadni a földtulajdonra vonatkozóan,
- előmozdítani, hogy a foglalkoztatás súlypontja a mezőgazdaságról fokozatosan a vidéki szolgáltatások fejlesztésére tevődjön át.

4.3.2.1 A fentiek megvalósítása a részben a gazdasági partnerségi megállapodásokba, részben a fejlesztési tervekbe beillesztett együttműködéssel érhető el, mely utóbbi az alábbiakra összpontosít:

- integrált vidékfejlesztési projektek,
- a gazdálkodók, a munkavállalók, a mezőgazdasági, az élelmiszeripari és a mezőgazdasági hitellel kapcsolatos munkafolyamatokban részt vevő nők szervezeteinek létrehozása és erősítése,
- a mezőgazdasági tulajdon nyilvántartásainak létrehozása,
- az élelmiszertanúsításra vonatkozó jogalkotás, amelyet a tanúsító intézetek, a növény-egészségügyi szabványok és a talajelemzések létrehozása egészít ki, mely utóbbiak a környezetvédelemre összpontosulnak,
- az öntöző- és az ivóvízzel kapcsolatos intézkedések,
- kapacitásépítés az állami és a magán-szervezetek és intézmények számára.

4.3.3 Az aszályhoz kapcsolódó jelenségek még mindig nagy kiterjedésű mezőgazdasági területeket sújtanak, akkor is, ha azok tavakhoz vagy egyéb édesvizekhez közel találhatók, azon egyszerű oknál fogva, hogy hiányzik az öntözési infrastruktúra, továbbá a szakemberek, akik meg tudnák szervezni a víz szivattyúk segítségével való szállítását.

4.3.4 Gyakran az együttműködési pénzeszközökből beszerzett hidraulikai rendszereket nem is használják, mert hiányoznak azok a szakemberek, akik ezen berendezéseket működtetni – vagy még több esetben – javítani tudnák.

4.3.4.1 Más esetekben a kisvállalkozások fejlesztését a lehetséges technológiai átalakítások lassúsága és kulturális⁽²¹⁾, valamint intézményi jellegű kötöttségek akadályozzák.

4.3.5 Megint más esetekben az eredmények elérését az erőforrások elosztásában tapasztalható erős egyenlőtlenségek korlátozták, ehhez még hozzáadódott a szervezési modellek gyengesége is, amelyek sok nép számára még hosszú ideig nem teszik lehetővé a szűkös körülmények és a fokozódó migrációs nyomás leküzdését.

⁽²¹⁾ Sok afrikai kultúrában nem az egyes családok, hanem a több tucat személyt magában foglaló *mbumba*, azaz a patriarchális nagycsalád rendelkezik a javak tulajdonjogával. Ez akadályozza a vagyonfelhalmozást, hiszen így mindenki a javak bitokosává válik, azok is, akik nem járultak hozzá létrehozásukhoz.

4.4 A gazdasági partnerségi megállapodásokkal kapcsolatos tárgyalások szakaszainak erősíteniük kellene a magánszféra elemzőképességét a helyi viszonyokra vonatkozóan. A magán-szektor cselekvőképességét azonban a tárgyaláson kívül is erősíteni kellene a decentralizált együttműködésen keresztül, mégpedig mindenkor a civil társadalom képviselőinek közvetlen bevonásával.

4.4.1 Az EGSZB számos tájékoztató jelentést és véleményt készített – a közelmúltban is – az új vállalkozói réteg kialakításának, a vállalkozások alapításának, a nemek közötti esélyegyenlőség előtérbe helyezésének, valamint az emberi erőforrások minősítésének és értéké emelésének folyamata tárgyában.

4.5 Az AKCS-országokban az ipar, különösen a feldolgozóipar gyengén vagy egyáltalán nem fejlett. A termelői ágazat munkahelyeinek 70 %-át lényegében az informális szektor és a kézműipari kis- és középvállalkozások teszik ki. Fontosságukat tekintve e két ágazat megkülönböztetett figyelmet, valamint olyan politikákat igényel, amelyek képesek a fejlesztés és a segítségnyújtás megfelelő formáit előmozdítani.

4.5.1 A kis- és középvállalkozások számos problémája – például a finanszírozások hiánya, a technológiák kihasználásának nehézségei, a korlátozott menedzseri képességek, a csekély termelékenység és a jogszabályi akadályok – súlyosbodnak a globalizált és a technológia által uralt rendszerben, különösen ha ezek az AKCS-országok súlyos strukturális és infrastrukturális hiányosságok által jellemzett környezetben jelentkeznek.

4.5.2 A regionális integrációnak a gazdasági partnerségi megállapodásokon keresztül elő kellene segítenie néhány olyan struktúra létrehozását és megszilárdítását, amelyek alapvető jelentőségűek a mikro- és kisvállalkozások finanszírozáshoz jutása, az információgyűjtés, a piacokhoz, a képzéshez és a legkorszerűbb technológiához való hozzáférés szempontjából. Ezen struktúrákat azonban a társadalmi-foglalkozási szervezetek képviselőinek hozzájárulásával kezelik. E képviselőknek legyen alkalmuk képezniük magukat, fejlődni, a másokkal való összehasonlítás révén tapasztalataikat gyarapítani. A gazdasági partnerségi megállapodások ezt a célt is szolgálják.

4.5.3 A szakmai szervezetek az alapvető fontosságú elemek közé tartoznak. A munka termelékenységének fokozódásával párhuzamosan növekszik a szakszervezeti jelenlét; hasonlóképpen a mikro- és kisvállalkozások hatékonysága sem növekedhet, ha nem fejlődnek megfelelően érdekképviseleti szervezeteik.

4.5.4 A szakmai szervezetek révén lehetséges kifelé megvédeni a vállalkozói értékeket és a vállalkozói kultúrát, belül pedig erősíteni az igazgatási képességeket, a korszerűsítést és valamennyi szereplő tiszteletben tartását, akik hozzájárulnak a vállalkozás és a társadalom fejlődéséhez.

4.5.5 Alapjában véve a vállalkozások társadalmi felelősségének értékei csak akkor válhatnak közkinccsé a szükséges határidőkön belül az AKCS-országokban, ha a gazdasági partnerségi egyezményekben beillesztik azon elemeket, amelyek lehetővé tették Európa számára, hogy a „szociális piacgazdaság” iskolapéldájává váljon. Az ilyen típusú gazdaság erős és szervezett érdekképviseleteket feltételez, mind a munkavállalók, mind a munkaadók részéről.

4.6 Tekintettel a fentiekben leírt egyenlőtlenségekre, a gazdasági partnerségi megállapodásokkal kapcsolatos néhány témának stratégiai jelentősége van. Ebben az összefüggésben hangsúlyozni kell, hogy a kereskedelemnek és a gazdasági integrációnak a versenyképesség és a növekedés motorjaiként az életszínvonal, a munkafeltételek és a szociális jogok javítását – nem pedig romlását – kell elősegíteniük.

4.6.1 E tekintetben felmerül az (előzetes és utólagos) gazdasági és szociális hatástanulmányok készítésének szükségessége, amelynek során be kell vonni az érintett régió társadalmi-foglalkozási szereplőit⁽²²⁾.

4.7 Az emberi jogok, különösen a munkavállalók jogainak elsőbbsége A gazdasági partnerségi megállapodásoknak bármely kereskedelmi vagy pénzügyi vonatkozásban garantálniuk kell az emberi és – az ILO meghatározása szerinti – szociális jogok elsőbbségét. Ezeket a jogokat rendszeresen be kell illeszteni a gazdasági partnerségi megállapodásokról folyó valamennyi regionális szintű tárgyalásba.

4.7.1 A külső adósságállomány csökkentése és a szociális védelemre irányuló nagyobb befektetések között megfelelő nyílvánvaló kapcsolatokat kell létrehozni, méghozzá az adósságtérítés csökkenésével felszabaduló állami erőforrások segítségével.

4.7.2 Az erősen eladósodott országok valóban szűk mozgástérrel rendelkeznek a szegénység leküzdésére irányuló intézkedéseket illetően.⁽²³⁾ A legtöbb eladósodott országnak javasolni kell, hogy újítsák meg az adósságállomány leépítésére irányuló erőfeszítéseiket. Ezzel az intézkedéssel párhuzamosan azonban a kormányoknak kötelezettséget kell vállalniuk, hogy megvalósítják a nemzeti célkitűzéseket.

4.7.3 Konkrét szociális fejlesztési terv. A tárgyalási időszakot a cotonoui fejlesztési célokhoz kapcsolódó konkrét szociális fejlesztési terv elfogadására kell felhasználni⁽²⁴⁾, és ebbe a gazdasági és szociális erőket is be kell vonni. Ezen programnak a gazdasági partnerségi megállapodások szerves részét kell képeznie, mind az iránymutatások és a célkitűzések választását, mind a végrehajtási stratégiát és a hatástanulmányokat illetően. Ezenkívül a programnak ésszerű és szükséges módon ki kell egészítenie a versenyképesség és a növekedés valószínűsíthető – a kereskedelmi liberalizációból eredő – javulását is.

4.8 Ambiciózus és többdimenziós programra van tehát szükség: amelynek egyaránt tartalmaznia kell továbbképzési programokat az oktatási és az egészségügyi szolgáltatások terén, a mezőgazdasági kistermelők és a kisipari jellegű halászok javára nyújtott, garantált jövedelemre vonatkozó intézkedéseket, a legális munkahelyek⁽²⁵⁾ védelmét és fejlesztését elősegítő aktív politikákat, végül a szervezett civil társadalom előtt nyitott, hiteles részvételi megközelítést.

4.8.1 Az emberi erőforrásokra irányuló program követhetné az EU példáját és az EU által az Európai Szociális Alap (ESZA)

⁽²²⁾ Lásd a 17. lábjegyzetet.

⁽²³⁾ „A szegénység leküzdése a fenntartható fejlődés előmozdítása révén:

a partnerségi megközelítésért” CES 104/2003, előadó: EHNMARK

⁽²⁴⁾ Lásd a 19–27. cikket.

⁽²⁵⁾ Lásd az ILO stratégiáját („Decent Work”).

kezelése során gyűjtött tapasztalatokat. Ezeket a nyitottabb kereskedelmi kultúrát célzó képzési és továbbképzési programokat egyeztetni kellene a szervezett civil társadalom képviselőivel.

5. Emberi jogok és szociális jogok

5.1 Sok AKCS-országban a helyzet továbbra is nehéz, ami az alapvető szociális mutatókat és a gazdasági tevékenységet illeti. A gazdasági partnerségi megállapodásokról folyó tárgyalások tehát nagy lehetőséget jelentenek az AKCS-országok számára, a megállapodások minősége pedig meghatározó jelentőségű a jövőbeni fejlődés szempontjából.

5.1.1 Ebben a szakaszban fontos emlékeztetni arra, hogy a gazdasági partnerségi megállapodásokkal kapcsolatos tárgyalások, a humanitárius segélyhez kötődő tárgyalásokhoz hasonlóan fő célul az AKCS-országok fejlesztését és a szegénység csökkentését tűzik ki. A két tárgyalópartnernek tehát egymással összhangban kell cselekednie, és biztosítaniuk kell, hogy álláspontjaik ténylegesen tükrözzék ezeket a prioritásokat. Ebből születik a folyamatos koordináció szükségessége.

5.2 A civilizáció története arról tanúskodik, hogy az oktatás és a szakképzés alkotja a fejlődés alapját. Az első lehetővé teszi az ember számára, hogy olvasson, hogy megértse a történelmet és el tudja magát helyezni benne, míg a második révén meg tudjuk szerezni az életfenntartáshoz szükséges dolgokat és át tudjuk alakítani az anyagokat, ezzel hozzájárulunk a világ folytonos építésére irányuló tevékenység továbbviteléhez⁽²⁶⁾.

5.2.1 Az együttműködési tapasztalat nyilvánvalóvá tette, hogy a kezdeményezések sikertelenségének fő tényezői között gyakran megtalálhatók az alábbiak:

- a fejlesztési politikákban gyakran nem tulajdonítanak központi szerepet az oktatásnak,
- a kedvezményezett országok gyakran nehezen fogadnak el olyan reformokat, amelyek lehetővé tennék a belső és a nemzetközi erőforrások racionális felhasználását,
- a közvetlenül érintettek bevonása nem kielégítő, különösen amikor technológiák, innovatív technikák és a vállalkozói szellem elsajátításáról van szó.

5.2.2 A gazdasági partnerségi megállapodások előkészítése és végrehajtása során a képzésre összpontosító megközelítés elengedhetetlen az együttműködési kezdeményezések eredményességéhez. Gyakran a kooperációs projektek sikertelenségét az okozza, hogy hiányzik a gyakorlati ismeretek, az igazgatási technikák, valamint egy sor olyan elem átadása, amelyek a lehetséges helyi szereplők számára szükségesek az értékeléshez, az operatív döntések meghozatalához, valamint az állandó fejlődésben lévő regionális piacokba való integráció lehetőségének megragadásához.

⁽²⁶⁾ Arisztotelész szerint „az ember az értelmén és a kultúrán keresztül fogadja magába a világ eszméit; a képzés és a kéz révén pedig átülíti a saját eszméit a világba”.

5.2.3 A korszerűsítést, a piac és a versenyképesség megszilárdítását, a formális gazdaság struktúráinak megerősítését, a modern mezőgazdaság kialakítását, a mezőgazdaság és az ipar közötti integráció megvalósítását – a gazdasági alap problémáin túl – elsődlegesen az emberi és a kulturális erőforrások hiánya akadályozza.

5.3 Elengedhetetlen a gyenge termelési struktúrák erősítése hosszú távú és célirányos képzési intézkedések révén. Lényegében három intézkedési irányvonalat kell integrálni: az ágazati politikákat – különösen a mezőgazdaságot –, a termelési rendszerrel kapcsolatos beavatkozásokat és a forgalmazásra irányuló intézkedéseket.

5.3.1 Célirányos kötelezettségvállalás szükséges a magán-szféra dinamizálásához, az alábbiak révén:

- beruházások az emberi erőforrások és a kutatás területén, olyan ismeretek bevezetése érdekében, amelyek képesek társadalmilag elfogadható és hosszú távon fenntartható átalakulási folyamatokat megindítani,
- a szervezési és intézményi képességek erősítése, amely a központi és periférikus közigazgatás, a gazdasági szereplők, de különösen a vállalkozói és munkavállalói szervezetek intézményépítésével jár,
- a „technológiai csomagok” ⁽²⁷⁾ fejlesztése és terjesztése,
- gyakorlati tanfolyamok, amelyek a termékek raktározásával, szállításával és átalakításával kapcsolatos információk révén javítják a piac működését. Ebben az értelemben fontos lehet a társulási formák fejlesztése által nyújtott hozzájárulás. Ezek ugyanis hasznosítják a változatos európai tapasztalatokat, és támogatja őket a magánszektor számára biztosított kedvezmények rendszere, amely az új folyamatok bevezetésén túl a szállítási és a feldolgozási költségek csökkentését is lehetővé teszi.

5.3.2 A fejlesztési folyamatok legfontosabb összetevője a humán tőkébe való befektetés, aminek hivatkozási pontként kell szolgálnia a gazdasági partnerségi megállapodásokkal kapcsolatos tárgyalások során. A kötelező oktatás lehetővé teszi a különböző ágazatokban a képzés fogadását és terjesztését, elősegíti a szervezetbe való tömörülést és a technológiai korszerűsítést.

5.3.3 Az oktatás szintje nagy jelentőségű továbbá a nők számára, mivel társadalmi és gazdasági szempontból egyaránt fontos szerepet játszanak. Az AKCS-országok nagy részében gyakran a nők rendelkeznek a településeken belül az egyetlen biztos és folyamatos jövedelemforrással. Ezért a teljes gazdaságnak előnyére válik a kifejezetten a nők ⁽²⁸⁾ szükségleteinek megfelelő képzés létrehozása.

⁽²⁷⁾ Vetőmagtípusok, termelési technikák, gépek, vízszállítás, vízvédő és a vízgazdálkodás.

⁽²⁸⁾ Lásd a HL C 74., 2005.3.23. sz. véleményt (előadó: FLORIO).

5.3.4 A gazdasági partnerségi megállapodásoknak ezenkívül minden egyes régióban biztosítaniuk és javítaniuk kell:

- az oktatáshoz való megkülönböztetésmentes hozzáférést,
- a technikai anyagokra irányuló szakoktatás fejlesztését és terjesztését,
- a nem állami szereplőkkel és az NGO-kkal való szoros együttműködést a képzési lehetőségek nagyobb mértékű és jobb terjesztése érdekében,
- az európai szervezetek ⁽²⁹⁾ és az AKCS-országok ⁽³⁰⁾ szervezetei közötti tapasztalatcserét.

5.3.5 Szoros kapcsolat van a képzettségi szint és az állandó munkahely megtalálásának lehetősége között. Olyan környezetet kell kialakítani, amely a képzett fiatalokat arra ösztönzi, hogy képességeiket származási országuk és régiójuk javára kamatoztassák ⁽³¹⁾.

5.3.6 Az AKCS-országokra is ki kellene terjeszteni a fiatalok magánvállalatoknál vagy állami intézményeknél töltött gyakorlatának példáját, amely kiváló eredményekkel járt az európai országokban, és be kellene vonni a gazdasági partnerségi megállapodásokkal kapcsolatos tárgyalásokba.

5.3.7 Az oktatás és képzés témakörének a tárgyalási folyamat alapvető elemét kellene képeznie.

5.4 A globalizáció ismert jelenségei által jellemzett korszakban a civil társadalom a szociális piacgazdaságot jellemző alábbi értékekre és koncepciókra összpontosító kultúrát hozott létre: egyéni felelősség, a jogállamiság tiszteletben tartása, az ember és a tulajdon tiszteletben tartása, átláthatóság, emberi méltóság, egyenlőség és szabadság, az alapvető szakszervezeti jogok és a munkavállalók alapvető jogainak tiszteletben tartása, szilárd szakszervezeti kapcsolatok, az oktatáshoz és a képzéshez való hozzáférés nemtől függetlenül mindenki számára, és a szociális védelem magas szintje. Ezen értékek és koncepciók képezik a globalizáció megközelítésének EU által elfogadott alapját.

⁽²⁹⁾ A munkaadói, a munkavállalói, a fogyasztóvédelmi, a nemek közötti esélyegyenlőséggel foglalkozó, az állatvédelmi stb. szervezetek.

⁽³⁰⁾ A szakképzés irányításával kapcsolatos európai tapasztalatok a szociális és adminisztratív erők egyenlő arányban bevont képviselőinek részvételével létrehozott központokban hatékony eredményeket hoztak mind a fiatalok, mind a munkaerőpiac számára.

⁽³¹⁾ Az EGSZB közelmúltban készült tanulmányai felhívják a figyelmet arra, hogy a fejlődő országokat elhagyó fiatalok 50 %-a rendelkezik szakképzettséggel, tehát nagyon hasznosnak lennének országuk fejlődése szempontjából.

5.4.1 Ezek az értékek az utóbbi évtizedekben a regionalizáció folyamatának köszönhetően jutottak érvényre és szilárdultak meg. A folyamat a második világháború után hatott Európára. Túl azon, hogy ezek a béke és a haladás alapjai, azt a platformot és konkrét tapasztalatot is alkotják, amelyre az AKCS-országokkal létrehozandó gazdasági partnerségi megállapodások folyamatát építeni kell.

5.4.2 A fejlődő országokban a kormányhivatalok és a civil társadalom közötti tapasztalatcsere – túl azon, hogy a politikai konszenzus magas fokát eredményezi –, különleges jelentőséggel bír, amennyiben lehetővé teszi a döntéshozatali szervek közelítését a sokféle helyi adottságból kiinduló különböző igényekhez.

5.4.3 A partnerség e gyakorlata jelentősen növeli az adott ország politikájának arra való képességét, hogy megfeleljen a társadalmi és gazdasági demokrácia kedvező hatásainak a helyi lakosság lehető legszélesebb körében való elterjesztése igényének. Mindennek következtében csökken a szegénység, ami kedvezően befolyásolja a szociális politikák hatékonyságát.

5.4.4 Azonban a fejlett civil társadalom és a „polgárközeli demokrácia” nem spontán módon jönnek létre, hanem a bevált – de folyamatosan tökéletesedő – gyakorlatokon és modelleken alapuló részvételi kultúra eredményeként. Ezen modellek alkalmazása és hasznossága, valamint a mindennapi életben való alkalmazásuk fontos üzenet, amelyet be kell illeszteni a partnerségi megállapodásokba.

5.4.5 Ha az AKCS-országoknak lehetőségük lenne arra, hogy mélyreható kulturális folyamatok és az európai civil társadalmi szervezetekkel való folyamatos tapasztalatcsere révén magukévá tegyék és beilleszték társadalmi adottságaikba ezeket a modelleket, valószínűleg sokkal hamarabb le tudnák küzdeni a ma létező nagy egyenlőtlenségeket.

5.4.6 Ebben a tekintetben és az Európai Unión belül a szervezett civil társadalom képviselőjeként az EGSZB hangsúlyozza „a nők alapvető szerepét, akik a fejlesztési folyamatok főszeplői, egyben szorgalmazza a nőszervezetek támogatását és azt, hogy biztosítsanak számukra arányos részvételt a konzultatív és a döntéshozatali szervezetekben”⁽³²⁾.

5.4.6.1 Nem csupán az a cél, hogy a nőket jobban bevonjuk a civil társadalomba, hanem az is, hogy teremtjük meg részvételük, valorizálásuk és valós támogatásuk előfeltételeit, hogy a férfakkal egyenlő bánásmódban⁽³³⁾ részesüljenek, és hozzájárulhassanak országuk fejlődéséhez a társadalomban betöltött sajátos szerepüknek köszönhetően.

⁽³²⁾ Lásd a véleményt a „Zöld könyv az Európai Unió és az AKCS-országok kapcsolatairól a XXI. század elején – Kihívások és opciók egy új partnerségért” (előadó: MALOSSE) (REX/152)

⁽³³⁾ Lásd a HL C 74., 2005.3.23. véleményt az alábbi tárgyban: „A nőszervezetek mint nem állami szereplők funkciója a Cotonoui Megállapodás keretében” (Előadó: FLORIO) (REX/154).

5.5 A Világbank 2003. februári tanulmányában kijelenti, hogy a jövedelmi egyenlőtlenségek és a bérdiszkriminációk csökkentéséhez, valamint a gazdasági teljesítmény javításához szükséges a magas fokú szakszervezeti szervezethez és a szilárd szakszervezeti kapcsolatok⁽³⁴⁾, valamint hangsúlyozza, hogy be kell avatkozni annak érdekében, hogy jobb egyensúly jöjjön létre a gazdasági és a szociális értékek között⁽³⁵⁾.

5.6 A Cotonoui Megállapodás szociális dimenziójának és a gazdasági partnerségi megállapodásokra gyakorolt hatásának az ILO alapvető megállapodásaihoz kell igazodnia, különösen az alábbiakat illetően:

- az egyesülés szabadsága, a cselekvéshez és a kollektív tárgyaláshoz való jog,
- a kényszermunka tilalma,
- a gyermekmunka megszüntetése,
- a nők és férfiak közötti diszkrimináció megszüntetése.

5.6.1 Kiegészíthetők az alábbiakkal:

- a 183/2000. sz. egyezmény az anyaság védelméről,
- a 102/1952. sz. egyezmény a szociális biztonság minimális szabályairól,
- a 122/1964. sz. egyezmény a foglalkoztatás előmozdításáról,
- a 142/1975. sz. egyezmény: az emberi erőforrások valorizálásáról szóló ajánlás,
- a 81. sz. (ipari ágazatokról szóló) és a 129. sz. (mezőgazdaságról szóló) egyezmény, amelyek a munka felügyeletére vonatkoznak,
- 97. sz. egyezmény a migráns munkavállalókról.

5.6.2 A szociális előny kritériuma (kötelezettségvállalás arra vonatkozóan, hogy legalább az ILO által megfogalmazott alapjogokról szóló nyolc egyezmény garantálható legyen) kötelező feltétel kellene, hogy legyen az AKCS-országokban eszközendő bármely befektetés esetén. Ugyanez érvényes az Európai Szociális Alapból vagy a Cotonoui Megállapodás más alapjaiból finanszírozott közbeszerzésekre a szolgáltatói ágazatban.

5.6.3 Egyes, a vállalkozói szellem fejlesztésére és a vállalkozásalapítás és -fejlesztés előmozdítására irányuló pénzügyi segítséghez feltételül kellene szabni, hogy konkrét előrelépések történjenek a vállalkozások társadalmi felelősségének erősítése irányában. Ösztönözni lehetne például azokat a vállalkozásokat, amelyek dolgozóik számára képesítő tanfolyamokat szerveznek, vagy azokat a mikro- és kisvállalkozásokat, amelyek tulajdonosai igazolják, hogy ismerik és alkalmazzák a munkahelyi higiénia és biztonságra vonatkozó elveket.

⁽³⁴⁾ Szakszervezetek és a kollektív szerződéssel kapcsolatos tárgyalások. Gazdasági hatások globalizált környezetben. Világbank, Washington, 2003.

⁽³⁵⁾ Lásd a HL C 221., 2005.9.8. sz. véleményt „A globalizáció szociális dimenziója – Az EU-politika hozzájárulása ahhoz, hogy az előnyök mindenki számára érezhetőek legyenek” (Előadó: ETTY és HORNUNG-DRAUS) (REX/182).

6. Az esélyegyenlőséggel kapcsolatos kérdések

6.1 Az esélyegyenlőséggel kapcsolatos kérdést⁽³⁶⁾ mindig szem előtt kell tartani, mind a fejlesztési segélyeknél, mind pedig a gazdasági partnerségi megállapodásokkal kapcsolatos tárgyalások során.

6.1.1 A korábbi elemzések és a konkrétan az AKCS-országokban gyűjtött tapasztalatok szerint:

- korlátozott a lányok és a nők hozzáférése az oktatáshoz és képzéshez⁽³⁷⁾
- korlátozott a pénzügyi erőforrásokhoz, különösen a mikrohiteltekhez való hozzáférés⁽³⁸⁾,
- a földtulajdon nők általi birtoklása akadályokba ütközik,
- a legális munkaerőpiachoz való hozzáférés egyenlőtlen,
- különbség van a nők és a férfiak jövedelme között,
- a HIV-fertőzöttek számaránya nő a lányok és a nők körében,
- a nőkkel szemben túl gyakori az erőszak és az arrogáns magatartás.

6.2 A gazdasági partnerségi megállapodásokban előírt tárgyalások keretében az AKCS-országokban és azok régióiban az Európai Bizottság delegációinak megbízásából és azok ellenőrzésével célzott tanulmányokat kell készíteni, a nőszervezetek azonosítása, valamint tevékenységük és befolyásuk értékelése céljából.

6.2.1 A nemek közötti esélyegyenlőség kultúrájába és az annak kérdéseivel kapcsolatos vitába állandóan be kell vonni az Európai Bizottság delegációinak tisztviselőit. A delegációkat különleges felelősséggel lehetne felruházni a nemek közötti esélyegyenlőség minden szakpolitikában való érvényesítésének⁽³⁹⁾ előmozdítása és a kifejezetten a nőkre irányuló kapacitásépítési stratégia megalkotása érdekében⁽⁴⁰⁾.

⁽³⁶⁾ Az esélyegyenlőséggel kapcsolatos kérdések különösen a nőket érintik, azonban azokat a személyeket is, akik gazdasági, vallási, faji, életkorral vagy kulturális szempontokkal összefüggő okok miatt megkülönböztetést szenvedhetnek.

⁽³⁷⁾ Lásd a 1205/2004. sz. véleményt (előadó: FLORIO): a fejlődő országokban a férfiak 61 %-a rendelkezik legalább alapfokú végzettséggel, míg a nők esetében ez az arány 41 %.

⁽³⁸⁾ A FAO tanulmányai szerint az afrikai nők a kistermelőknek szánt kölcsönöknek csupán a 10 %-ához jutnak hozzá.

⁽³⁹⁾ Lásd a CESE 1205/2004. sz. véleményét, op. cit.

⁽⁴⁰⁾ Lásd a Szerződés 3. cikkét: „A Közösség és e cikkben említett valamennyi tevékenység folytatása során – **beleértve a fejlesztési együttműködést** – törekszik az egyenlőtlenségek kiküszöbölésére, valamint a **férfiak és nők közötti egyenlőség előmozdítására**”.

6.2.2 Mivel mind EU-delegációk, mind a gazdasági partnerségi megállapodásokkal kapcsolatos munkákkal megbízott regionális előkészítő munkacsoportok intézkedéseinek, mind pedig a fejlesztési együttműködés által előirányozott beavatkozásoknak a közösségi joganyagon kell alapulniuk⁽⁴¹⁾, az EGSZB kéri, hogy a hatástanulmányok tartalmazzanak nemek szerinti statisztikákat, hogy ellenőrizhetőbbé váljon az egyes kereskedelmi intézkedések férfiakra és nőkre gyakorolt hatása az AKCS-országokban és azok régióiban.

6.3 Ha a gazdasági partnerségi megállapodásokban foglalkozni kívánunk a nemek közötti esélyegyenlőség kérdésével, fel kell ismernünk, hogy az Európai Unióval létrehozandó szabad kereskedelem felé való átmenet különös jelentőséggel bír a nők számára, akik termelői és fogyasztói minőségükben ezen folyamat fontos részei⁽⁴²⁾. Hatáselemzés segítségével meghatározható, hogy melyek azok a gazdasági ágazatok, ahol a szabad kereskedelem bevezetése előnyös a nők mint fogyasztók számára, és termelői minőségükben nem jár számukra hátrányos következményekkel.

6.3.1 A nők – ahogyan ez közismert – az AKCS-országok nagy részében, különösen Afrikában központi szerepet játszanak a mezőgazdaságban. Leginkább őket érintené hátrányosan, ha növekedne a helyi és regionális piacokra irányuló közösségi agrárexport volumene.

6.3.2 Tekintettel arra, hogy a WTO mezőgazdasági liberalizációra⁽⁴³⁾ vonatkozó szabályai valóban hátrányosan érintik a nőket, szükséges lehet elemezni a nők számára megkülönböztetett jelentőségű ágazatokat, az alábbi célból:

- esetlegesen bevezetni egyszerű és hatékony védintézkedéseket,
- esetlegesen kizárni ezen ágazatokat a szabad kereskedelem felé való átmenet által érintett ágazatok köréből,
- megalkotni néhány, az egyes régiók sajátos érdekeinek megfelelő különös rendelkezést.

6.3.3 A gazdasági partnerségi megállapodásokban tárgyalt, fejlesztéshez kötődő problémáknak a nemek közötti esélyegyenlőség szempontjából való elemzésében fel kellene sorolni azokat az ágazatokat, amelyekben a nők különösen hátrányos helyzetben vannak a termelői forrásokhoz való hozzáférés szempontjából, és meghatározni a hozzáférés megkönnyítésének módját, hogy a nők fel legyenek készülve az EU-val való szabad kereskedelemben rejlő lehetőségek legmegfelelőbb kiaknázására.

⁽⁴¹⁾ Cselekvési terv a nemek közötti esélyegyenlőségnek a Közösség fejlesztési együttműködésbe való bevonására vonatkozóan (2001/2006) (COM(2001) 295 final).

⁽⁴²⁾ Aprovev tanácskozás az alábbi témában: „A nemek közötti esélyegyenlőség dimenziója a gazdasági partnerségi megállapodásokban”, Dakar, 2003. október.

⁽⁴³⁾ GERA-program, II. szakasz/Harmadik világ hálózat – Afrika.

6.3.4 Az elemzés másik lényeges aspektusa annak hangsúlyozása, hogy a nők milyen módon részesülnek már jelenleg is az erőforrásokhoz való hozzáférés feltételeinek javítását célzó uniós és kormányzati programokból.

6.3.5 A támogatható tanulmányok lehetővé teszik azon segélytípusok meghatározását, amelyekre a nőknek a leginkább szükségük van ahhoz, hogy megfeleljenek a szabad kereskedelem által támasztott kihívásnak.

6.4 Az esélyegyenlőséggel kapcsolatos kérdések a nőknél és a rászorultakon túl a kistermelőket is érintik, akik a gazdasági partnerségi egyezményrel kapcsolatos tárgyalások során gyenge érdekérvényesítő képességgel bírnak. A gazdasági és a költségvetéssel kapcsolatos problémákat illetően két ágazat létfontosságú a nők és a kistermelők számára, és ezért ezekre a megállapodásokban fel kell hívni a figyelmet:

- a **szociális szolgáltatások**, például a nevelés, az egészségügy, a vízhasználat és az anyasági segély,
- a **gazdasági szolgáltatások**, különösen a mezőgazdaság, az infrastruktúrák, a mezőgazdasági utak, a pénzügyi politikák, a mikrohitelhez való hozzáférés és az innováció.

6.4.1 A gazdasági partnerségi megállapodásokban a szociális és a gazdasági szolgáltatások számára előirányzott támogatások meglehetősen csekélyek, különösen ha a regionális belső piacok védelméről, vagy kínálat szűkössége okán nyújtott alternatív támogatásról van szó. A részletes hatáselemzésnek kell meghatározni, hogy milyen szinten kell támogatást nyújtani, amit az AKCS-országoknak az EU-val való szabad kereskedelem felé való átmenete által előidézett bevételkiesés tesz indokolttá.

6.5 A nők az AKCS-országok társadalmi és gazdasági életébe való nagyobb mértékű integrációja és abban való fokozott részvétele lehetővé tételéhez az alábbi célirányos beavatkozásokra van szükség:

- privilegizált, a különböző projektekre (capacity building, vállalkozás, mikrohitel, nők foglalkoztatása, képzés stb.) szánt európai alapokhoz való, csupán a nők által hozzáférhető csatornák létrehozása ⁽⁴⁴⁾,
- a nőknek szánt képzési projektek nagyobb határozottabb támogatása,
- a női vállalkozások fejlesztésének nagyobb mértékű támogatása.

6.6 A legfontosabb azonban az, hogy egyenlő jogokat kell biztosítani a nőknek és a férfiaknak az oktatáshoz és a képzéshez való hozzáférésben, ahogyan ezt a millenniumi fejlesztési célkitűzések harmadik pontja is kimondja.

⁽⁴⁴⁾ Az Európai Unió gazdag tapasztalatokkal rendelkezik ebben a tárgyban. Lásd az ILO programját is, amely az európai nőkre irányult a 80-as években, és számos, az akkori V. Főigazgatóság által finanszírozott projektet a férfiak és a nők közötti esélyegyenlőség megszilárdításáért. Meg kell említeni a jelenlegi EQUAL programot is.

7. Következtetések és ajánlások

7.1 Napjainkban valamennyi fejlett ország nehézségekkel küzd a globalizáció sokrétű szempontjainak kezelését illetően. A piacok fokozatos megnyitása, amely e jelenség alapját képezi, nyilvánvalóan különböző módon fog hatni az egyes országokra.

7.1.1 A globalizált rendszerben azok az országok kerülnek előnyös helyzetbe, amelyek fejlett szolgáltatási rendszerrel rendelkeznek, és gazdaságukban a feldolgozóipari ágazatra eső bruttó hozzáadott érték ⁽⁴⁵⁾ (BHÉ 2) alacsony. Ebben a történelmi jelentőségű szakaszban, még inkább, mint a múltban, a korszerű szolgáltatások nyújtásának képessége a gazdasági siker egyik meghatározó tényezője.

7.1.2 Az AKCS-országok termelési struktúrái közismerten gyengék, vagy egyenesen hiányoznak, szolgáltatási rendszerük pedig még rosszabb helyzetben van. Segíteni kell őket tehát, hogy a kereskedelem és a termelés elterjedtebb használata révén megteremtsék eszközeiket az éhínség és a szegénység leküzdéséhez. A liberalizáció és a vámtarifák csökkentésének folyamata mindenesetre hosszú lesz, sőt, még hosszabbra nyúlhat az eredetileg tervezettnél.

7.1.3 A jelenleg zajló folyamat pedig csak akkor lehet sikeres, ha bevonja és megfelelően motiválja a társadalmat. Azonban a válaszok és az egyetértés olyan szervezeteken és szövetségeken keresztül fejeződnék ki, amelyek még nagyon törekenyek, sőt, számos államban működésük még akadályba ütközik.

7.1.4 Az első, alapvető jelentőségű kötelezettségvállalás, amelyet a partnerségi egyezmények révén kell megvalósítani, a következő: meg kell erősíteni az egyes régiókban a munkavállalói, a vállalkozói, a fogyasztói, a nemek közötti esélyegyenlőséggel foglalkozó, valamint számos más szervezetet, amelyek hozzájárulnak a kultúrateremtéshez, és figyelmüket az emberi, társadalmi és gazdasági előrehaladást gyorsító intézkedésekre kell irányítani.

7.2 Az AKCS-országok rendkívül különböznek egymástól a nyelv, a kultúra, a vallás tekintetében, következésképp az egyes civil társadalmak magatartásformái is jelentősen eltérnek. Ezen különbségekkel kapcsolatosan különböző tanulmányok léteznek ⁽⁴⁶⁾, amelyek a partnerséggel kapcsolatos tárgyalás során nagy jelentőségre tehetnek szert.

7.2.1 Az egyes országok közötti különbségek a régiók differenciálódásához, következésképp tartalmi különbségekkel rendelkező gazdasági partnerségi megállapodásokhoz vezethetnek.

⁽⁴⁵⁾ A BHÉ 6 (a hat legjelentősebb gazdasági ágazat bruttó hozzáadott értéke, amelyek együttese adja a bruttó nemzeti összterméket) – BHÉ 1: mezőgazdaság; BHÉ 2: feldolgozóipari ágazat; BHÉ 3: építőipar; BHÉ 4: kereskedelem és idegenforgalom; BHÉ 5: hitel és vállalati szolgáltatások; BHÉ 6: közigazgatás.

⁽⁴⁶⁾ Többek között megemlítendő az Afrikai Fejlesztési Bank által támogatott tanulmányok.

7.2.2 Noha az AKCS-országok hat makrotérre való felosztása lehetővé teszi a Dél-Dél kapcsolatok fejlesztését, valamint az Európai Unió által gyűjtött kedvező tapasztalatok kiterjesztését, hangsúlyozni kell, hogy az egyes – gazdasági-társadalmi kapcsolataik szorosabbra fűzésére felszólított – AKCS-országok által elért fejlettségi szintek még rendkívül heterogének. Mindez az Európai Bizottság jelentős erőfeszítését teszi szükségessé arra vonatkozóan, hogy az egyes régiókban olyan sajátos jegyeket találjon, amelyekre a civil társadalom figyelme és érdekei összpontosulhatnak.

7.2.3 A Johannesburgban megvitatott nagy projektek, amelyek egyben az új évezred akciótervének alapjául szolgálnak, azaz az egészségügyi ellátás, a vízhez való hozzáférés, az éhínség csökkentése, a fenntartható fejlődés, a kapacitásépítés stb. a legfontosabb elemek, amelyekre fel kell hívni a civil társadalom figyelmét, éppen azért, hogy a változási folyamatok aktív szereplőjének érezhesse magát.

7.2.4 Magatartásunkat mind a tárgyalások során, mind pedig a projektek megvalósítási szakaszaiban mindenekelőtt a másik fél meghallgatása és az érzékenység jellemezze. Az egyik célkitűzés, amelyre az erőfeszítéseknek különösen összpontosulniuk kell, a következő: sikerrel integrálni a különböző szociális aspektusokat a gazdasági, kulturális és környezeti szempontokba.

7.3 A gazdasági partnerségi megállapodással kapcsolatos tárgyalások során a kereskedelmet fejlesztési tényezőként kell használni, a Peter Mandelson biztos által elmondottak értelmében. Még ha a szabad kereskedelem önmagában kétségkívül nem is jelent gyógyírt az éhínségre és a szegénységre, sem pedig a fenntartható fejlődés megvalósításához nem tekinthető optimális eszköznek, azt a **partnerségi terven belül** a versenyképességet elősegítő egyik tényezőnek kell tekinteni.

7.3.1 Az EGSZB kéri, hogy biztosítsanak megfelelő forrásokat a civil társadalom képviselői szerveinek erősítésére az AKCS-országok hat térségében, valamint az EU-tagállamok és az AKCS-országok civil társadalmi között fennálló, egyébként már létező kapcsolatok terén.

7.3.2 Ezen oknál fogva a kereskedelmi szabályokra vonatkozó valamennyi bonyolult szakasz megvitatása és az erre vonatkozó döntéshozatal során be kell vonni a civil társadalmat, hiszen a döntések következményei éppen azt érintik majd.

7.3.3 Így például az Európai Bizottságnak sürgősen támogatásban kellene részesítenie az AKCS-országok civil társadalmi szereplőinek regionális együttműködési struktúráit, különös tekintettel a szociális partnerekre. Erre azért van szükség, hogy elősegítsük ezek bevonását és közvetlen integrálását az AKCS-országok regionális integrációs folyamatába és a gazdasági partnerségi megállapodások előkészítésébe. Az EGSZB-n belül fel-

lított AKCS-EU monitoringbizottság a maga részéről úgy döntött, prioritásként kezeli az ilyen civil társadalmi regionális együttműködési hálózatok fejlesztésének ösztönzését a gazdasági együttműködési megállapodások előkészítésének kontextusában.

7.4 A gazdasági partnerségi megállapodások csak akkor lesznek teljes mértékben hatékonyak és kedvezőek, ha biztosítjuk a társadalmi-gazdasági szereplők részvételét ezen egyezmények tervezése, kidolgozása és végrehajtása során – különös tekintettel a hatástanulmányokra – épp úgy, mint az ezen összefüggésben felmerülő szociális aspektusok tárgyalása és meghatározása során.

7.4.1 A gazdasági partnerségi megállapodások kedvező aspektusainak érvényesülését (regionális fejlesztés, nemzeti és regionális belső piacok létrehozása stb.) akadályozhatják:

- egyrészt az Európai Unió tagállamai és az AKCS-országok fejlettségi szintjében tapasztalható jelentős különbségek,
- másrészt a partnerek közötti egyenlőtlenségek, ami a piacok feletti technikai és pénzügyi ellenőrzés fokát illeti.

7.5 A hatástanulmányok eredményei alapján lehet meghatározni, hogy folytassuk-e az integrációs folyamatot, vagy annak módosítása vagy későbbre halasztása szükséges, olyan védzárak vagy moratóriumok beillesztésével, amelyek rendszeres felülvizsgálatot tesznek lehetővé.

7.6 A hatástanulmányok javaslatokat tartalmazhatnak arra vonatkozóan, hogy milyen kiigazítások szükségesek a WTO-szabályokban, hogy a gazdasági partnerségi megállapodások jobban alkalmazkodjanak a kevésbé fejlett országok igényeihez.

7.6.1 Nyilvánvaló, hogy a legkevésbé fejlett országokra jelentős szociális és gazdasági költségek hárulnak a szabad kereskedelemre való áttérés időszakában. A gazdasági partnerségi megállapodásokból eredő pozitív hatások nagy része viszont nehezen számszerűsíthető. Az Európai Bizottság tehát érdekelt abban, hogy az AKCS-országok civil társadalmi képviselőivel együtt értékelje az Európai Unióval kötendő gazdasági partnerségi megállapodásokból eredő valós költségeket és előnyöket.

7.7 A gazdasági partnerségi megállapodások sikere mindenestre szorosan összefügg a civil társadalomnak a tárgyalás valamennyi szakaszába való bevonásával.

7.8 Az EGSZB kész arra, hogy fokozza az Európai Bizottsággal való együttműködést, és rendelkezésre bocsássa tapasztalatait – ahogyan ezt egyébként mostanáig is tette – az AKCS-regiók képviselőivel való párbeszéd és a bevált gyakorlatok cseréje érdekében, a civil társadalmi szervezetekben működő, pontosan meghatározott típusú szakemberek számára szervezett találkozók, munkaszemináriumokkal és gyakorlatokkal.

7.9 A minden egyes régióban működő regionális előkészítő munkacsoportba be kellene vonni az AKCS-országok civil társadalmának néhány képviselőjét, különösen a vállalkozói szféra és a munkavállalói szakszervezetek meghatározó személyiségeit.

7.10 Az AKCS-országok és az Európai Unió gazdasági és szociális csoportjainak 24. találkozója alkalmával megfogalmazott ajánlásnak megfelelően és Peter Mandelson biztosnak a fenti találkozón kifejezésre juttatott egyetértésével az EGSZB javasolja a **szociális párbeszéd regionális bizottságainak** létrehozását, amelyek keretében a gazdasági és társadalmi szereplők hozzá tudnak járulni a szociális fejlesztési programok felügyeletének és végrehajtásának előkészítéséhez, kialakításához, valamint biztosításához. A bizottságok foglalkozhatnának a gazdasági partnerségi megállapodások gazdasági, szociális és regionális kihatásaival, a szociális alapjogokról szóló ILO-megállapodások alkalmazásával és betartásával, a foglalkoztatás és a szociális fejlesztés előmozdításával, a szakképzés fejlesztésével, a szociális védelmi rendszerekkel és az informális gazdaságban folytatott tárgyalások eredményeivel, az élet- és a munkakörülmények javítása érdekében.

7.11 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság is meggyőződve arról, hogy a Cotonoui Megállapodáshoz kapcsolódó mandátum alapján a szociális és a nemek közötti esélyegyenlőséggel összefüggő fő szempontokat, valamint a foglalkoztatási

és a szociális védelmi garanciákhoz kapcsolódó lehetőségek fejlesztését be kell vonni a tárgyalásokba, majd ezeknek a tárgyalások konkrét eredményeiben kell testet öltetniük.

7.12 A fentiekben említett, a helyes gazdasági és szociális fejlődés szempontjából alapvető jelentőségű szempontokat mindenképpen komolyan fontolóra kell venni a gazdasági partnerségi megállapodásokkal kapcsolatos tárgyalásokat szükség-szerűen kísérő és kiegészítő fejlesztési politika keretében.

7.13 Valószínűleg a globalizációs folyamat olyan szakaszába jutottunk, amelyben nagyobb figyelmet kell szentelni a **polgárok által kifejezett „kollektív preferenciáknak és érzékenységeknek”**, hogy csökkentsük a belső és a nemzetközi feszültségeket, valamint, hogy elkerüljük azokat az „ideológiai” kereskedelmi konfliktusokat, amelyek száma egyre növekszik, és amelyekre a kívülről meghatározott, pusztán technikai jellegű mechanizmusokkal és szabályokkal láthatólag nem sikerül megoldást találni.

7.14 Az EGSZB – egyéb korábbi véleményekben is kifejezett – meglátása lényegében az, hogy a gazdasági partnerségi megállapodások rendkívül bonyolult kihívást jelentenek az EU és a világ gazdaság számára egyaránt. Megvalósításuk hosszabb időt vesz igénybe a tervezettnél⁽⁴⁷⁾, és csak akkor vezethetnek eredményre, ha sikerül a civil társadalmat bevonniuk, és azon belül sikerül a nők szerepét erősíteniük a döntéshozatali folyamatokban és a konkrét intézkedések megvalósítása során.

Brüsszel, 2005. december 14.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Anne-Marie SIGMUND

⁽⁴⁷⁾ Elegendő azon nehézségekre utalni, amelyekkel az európai integrációnak jelenleg, születése után 50 évvel szembe kell néznie.